

KANCELARIA RADCY PRAWNEGO

Aneta Bełżecka

- radca prawny –

65-454 Zielona Góra, ul. Gen. Wł. Sikorskiego 17/5 Tel./fax 68/4512997

NIP 925-125-43-52, REGON 080275884, e-mail radca@belzecka.pl

Zielona Góra, dnia 8 czerwca 2017 r.

Przewodniczący Zarządu Okręgowego
Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego
Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa
w Poznaniu

Czy funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w wielozmianowym rozkładzie czasu służby można w każdej chwili zmienić obowiązujący go rozkład na inny, tj. czy w okresie można wyznaczać mu służbę w wielozmianowym rozkładzie czasu służby i zmieniać go na jednozmianowy rozkład czasu służby, w celu pomniejszenia ilości wypracowanych przez funkcjonariusza w danym okresie rozliczeniowym nadgodzin.

Opinia prawna

Zgodnie z art. 123 ust. 1 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej – dalej także ustawy o SW (tj. z dnia 24 lutego 2017 r., Dz.U. z 2017 r. poz. 631 ze zm.)

wprowadza się rozkład czasu służby funkcjonariusza:

- 1) wielozmianowy - na stanowiskach służbowych, na których wymaga się pełnienia służby w systemie zmianowym lub w sposób ciągły;
- 2) jednozmianowy - na pozostałych stanowiskach służbowych.

Zgodnie z ust 2 art. 123 rozkład czasu służby wprowadza przełożony.

W myśl art. 124 ust. 1 ustawy o SW funkcjonariusz pełni służbę w jednozmianowym rozkładzie czasu służby przez 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku.

Zgodnie z ust. 2 art. 124 kierownik jednostki organizacyjnej określa godziny rozpoczęcia i zakończenia służby w jednostce organizacyjnej oraz na poszczególnych stanowiskach służbowych i posterunkach, uwzględniając potrzebę dostosowania czasu służby do potrzeb tej jednostki, do czasu pracy innych jednostek organizacyjnych, urzędów i organów współdziałających z jednostką organizacyjną.

W myśl ust. 3 art. 124 funkcjonariusz pełniący służbę w jednozmianowym rozkładzie czasu służby może być wyznaczony przez kierownika jednostki organizacyjnej do pełnienia służby w sobotę, niedzielę albo święto, jeżeli jest to niezbędne ze względu na potrzeby jednostki organizacyjnej. W zamian za czas służby w sobotę, niedzielę albo święto funkcjonariuszowi udziela się innego dnia wolnego od służby w najbliższym tygodniu przypadającym po tych dniach.

Stosownie do treści art. 125 ustawy o SW funkcjonariusz pełni służbę w wielozmianowym rozkładzie czasu służby na zmiany trwające po 12 godzin, po których następują 24 godziny wolne od służby albo 48 godzin, jeżeli zadania służbowe były wykonywane w porze nocnej, w dniach i godzinach rozpoczęcia i zakończenia służby ustalonych przez kierownika jednostki organizacyjnej.

Natomiast w myśl art. 126 ustawy o SW w szczególnie uzasadnionych przypadkach kierownik jednostki organizacyjnej lub upoważniony przez niego kierownik komórki organizacyjnej może ustalić indywidualny rozkład czasu służby funkcjonariusza, na jego wniosek lub za jego zgodą, w wymiarze czasu służby przewidzianym dla jednozmianowego rozkładu czasu służby.

Zgodnie z art. 128 ust.1 ustawy o SW funkcjonariuszowi przysługuje w każdym tygodniu prawo do co najmniej 35 godzin nieprzerwanego odpoczynku, obejmującego co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku dobowego.

W przypadku określonym w art. 127 ust. 2 pkt 2 oraz w przypadku zmiany pory pełnienia służby przez funkcjonariusza w związku z jego przejściem na inną zmianę, zgodnie z ustalonym rozkładem czasu służby, tygodniowy nieprzerwany odpoczynek może obejmować mniejszą liczbę godzin, nie może być jednak krótszy niż 24 godziny.

Z cytowanych powyżej przepisów ustawy wynika, że rozkład czasu służby wprowadza przełożony, z kolei o tym, który funkcjonariusz pełni służbę w rozkładzie jednozmianowym, bądź wielozmianowym wynika z rozkładu czasu służby. On określa również godziny rozpoczęcia i zakończenia służby w jednostce organizacyjnej oraz na poszczególnych stanowiskach służbowych i posterunkach.

O tym, jaki konkretnego funkcjonariusza obowiązuje rozkład czasu służby, tj. czy rozkład wielozmianowy, determinuje stanowisko służbowe, na których wymaga się pełnienia służby w systemie zmianowym lub w sposób ciągły, czy też rozkład jednozmianowy na pozostałych stanowiskach.

W jednozmianowym rozkładzie czasu służby funkcjonariusz pełni służbę przez 8 godzin dziennie od poniedziałku do piątku. W tym wypadku funkcjonariusz co do zasady nie pełni służby w sobotę, niedzielę i święta, jednak może być wyznaczony przez kierownika jednostki organizacyjnej do pełnienia służby w sobotę, niedzielę albo święto, jeżeli jest to niezbędne ze względu na potrzeby jednostki organizacyjnej. Takiego ograniczenia nie ma natomiast w przypadku funkcjonariuszy pełniących służbę w wielozmianowym rozkładzie czasu służby. W tym wypadku zgodnie z ustawą funkcjonariusz pełni służbę w wielozmianowym rozkładzie czasu służby na zmiany trwające po 12 godzin, po których następują 24 godziny wolne od służby albo 48 godzin, jeżeli zadania służbowe były wykonywane w porze nocnej, w dniach i godzinach rozpoczęcia i zakończenia służby ustalonych przez kierownika jednostki organizacyjnej.

Z powyższego wynika, że funkcjonariusze pełniący służbę w wielozmianowym rozkładzie czasu pracy pełnią służbę także w sobotę, niedzielę i święta, czyli od poniedziałku do niedzieli, ich zmiany trwają po 12 godzin – uwaga po 12 godzin, a nie do 12 godzin – po których następują 24 godziny wolne od służby, albo 48 godzin.

Jednocześnie do celu rozliczania czasu służby wprowadzono dwie definicje:

doby, przez którą rozumie się 24 kolejne godziny, poczynając od godziny, w której funkcjonariusz rozpoczyna służbę zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu służby, oraz

tygodnia, przez który należy rozumieć 7 kolejnych dni kalendarzowych, poczynając od pierwszego dnia okresu rozliczeniowego.

W okresie rozliczeniowym – który nie może być dłuższy niż 4 miesiące – czas służby funkcjonariusza wynosi przeciętnie 40 godzin tygodniowo, przy czym każde święto przypadające w dniu innym niż niedziela obniża go o 8 godzin. Norma ta może być przedłużona do 48 godzin tygodniowo przy czym ograniczenie to nie dotyczy kierowników jednostek organizacyjnych.

Jako okoliczności uzasadniające wydłużenie normy tygodniowej wskazuje się w szczególności konieczność (art. 130 ust. 1 SłużbaWięźU):

- 1) wykonania rozpoczętych zadań służbowych, jeżeli nie mogą one zostać przerwane;
- 2) zapewnienia ciągłości służby na stanowiskach i posterunkach, na których jest wymagane utrzymanie pełnienia służby w sposób ciągły;
- 3) realizacji innych zadań służbowych niecierpiących zwłoki.

W zamian za przedłużony czas służby funkcjonariuszowi przysługuje czas wolny w tym samym wymiarze, który powinien być udzielony w okresie rozliczeniowym.

Tym samym w zależności od charakteru zajmowanego stanowiska funkcjonariusz pracuje w rozkładzie wielozmianowym – na stanowiskach służbowych, na których wymaga się pełnienia służby w systemie zmianowym lub w sposób ciągły, albo w rozkładzie jednozmianowym – na pozostałych.

W konsekwencji mając na uwadze cytowane powyżej przepisy, w mojej ocenie funkcjonariusz pełniący służbę w wielozmianowym rozkładzie czasu służby w danym okresie rozliczeniowym – tj. 4 miesiące, nie może być w każdej chwili wyznaczany do służb w rozkładzie jednozmianowym, w celu pomniejszenia ilości przepracowanych nadgodzin. W takim wypadku dochodzi do obejścia przepisów regulujących pracę funkcjonariusza w nadgodzinach, w tym w zakresie sposobu oddawania funkcjonariuszom wolnego za przepracowane nadgodziny, czy też wypłacania ekwiwalentu pieniężnego. Zamienne stosowanie obu systemów w celu pomniejszenia godzin nadliczbowych w mojej ocenie jest niezgodne z zapisami ustawy.

Niemniej jednak w sytuacji, gdy stosowane są tego rodzaju praktyki, wówczas należałoby w danym okresie rozliczeniowym konsekwentnie stosować wszystkie regulacje, jakie obowiązują w rozkładzie jednozmianowym i wielozmianowym, a to jest raczej niewykonalne, bowiem do rozkładu wielozmianowego nie da się zastosować przepisów odnośnie wykonywania służby od poniedziałku do piątku przez 8 godzin – czyli bez sobót, niedziel i świąt. Zatem rodzi się pytanie, co w sytuacji, gdy funkcjonariusz wykonywał służbę w tych dniach w okresie obowiązywania go wielozmianowego rozkładu czasu pracy w danym okresie rozliczeniowym, a następnie w tym samym okresie rozliczeniowym został wyznaczony do służby w jednozmianowym rozkładzie czasu służby. W jaki sposób wyliczyć obowiązujący funkcjonariusza wymiar czasu służby w danym 4 –ro miesięcznym okresie rozliczeniowym, – tj. według którego z rozkładu czasu służby: wielozmianowego, czy jednozmianowego.

Niezależnie od powyższego zawsze można ustalić indywidualny rozkład czasu służby funkcjonariusza zgodnie z art. 126 ustawy.

*Radca prawny
Aneta Bełżecka*